

методик навчання англійської мови сприяло успішному оволодінню учнями англійської мови і показало високу результативність [5].

Висновки. Зі стрімким розвитком науки та інформаційного середовища, збільшилась кількість підходів до вивчення іноземної мови. Їх різноманіття дало можливість вчителям вибирати якомога ефективніші підходи, які сприяють ефективному та високорезультативному оволодінню учнями англійською мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Плужник И.Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки: дисс. д-ра пед. наук: 13.00.01 / Плужник И. Л. – Тюмень, 2003. – 335 с.
2. Сафонова В.В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций / В.В. Сафонова. – Воронеж: Истоки, 1996. – 237 с.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти.
4. Елухина Н.В. Основні труднощі аудіювання та шляхи їх подолання // Загальна методика навчання іноземним мовам: Хрестоматія / сост.: Бім І.Л., Леонтьєв О.О. и др. – М.: Російська мова, 1991. – 358 с.
5. Byram M. Investigating Cultural Studies in Foreign Language Teaching / M. Byram. – Clevedon : Multilingual Meters, Ltd., 1991. – 163 p.

М. В. Ткач, М. І. Ярошенко

*Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького,
(Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ КАЗКИ ЯК МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ДОМАШНЬОГО ЧИТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У цій статті ми маємо зосередити увагу на тлумаченні поняття “казка”, визначити типи казок і проаналізувати наші навчальні посібники з теми, що розглядається, для учнів початкової школи.

На думку російського філолога Сергія Ожегова [3, с. 557], вітчизняних мовознавців Василя Яременка та Оксани Сліпушко [2, с. 207], педагогів Катерини Прищепи та Василя Лук’яненка [4, с. 62], казка – це розповідний, зазвичай народнопоетичний або писемно-літературний твір про вигадані події, переважно за участю чарівних, фантастичних сил.

Досить просто інтерпретують поняття “казка” американські лінгвісти. Казка (англійською *fairytale*), зазначають вони, – це розповідь, як правило, для дітей, про уявних істот та магичні події [10, с. 367].

Інші вітчизняні філологи тлумачать казку як фольклорний розповідний твір про вигадані, часто фантастичні, події. Казка належить до найдавніших форм народної творчості [7, с. 554].

Достатньо чітко та влучно визначали поняття “казка” російські літературознавці. Казка, наголошують вони, – один із основних жанрів фольклору, це – епічний, переважно прозаїчний, твір чарівного, авантюрного чи побутового характеру з установкою на вигадку [5, с. 1128].

Важко не погодитися з дослідницею фольклору Лідією Дунаєвською, яка вважає, що чим глибше людство пізнає світ, тим більше загадок постає перед ним. І однією такою загадкою є те, що й малу дитину, й дорослу людину хвилюють рідні пісні й простенькі оповідання про смішні витівки тварин, дивовижні пригоди фантастичних велетнів, мудрі притчі, філософські роздуми про життя. На Землі немає народів, котрі б не створили казкового епосу. У багатьох країнах казки подібні, вони прославляють правду, добро, красу та працю. Люди, які в повсякденному житті нехтують цими цінностями, глухі й до народної мудрості, захованої в казці.

Але по-справжньому казка хвилює серце лише того, хто володіє найціннішим скарбом – радіти радістю й боліти болем землі, лісу й річки, травинки, дерева, птаха, звіра й людини, хто відчуває в навколишньому світі душу живої природи, бачить себе не її володарем, а маленькою часточкою, крихіткою безмежного Всесвіту [6, с. 5-6].

За змістом розповіді зазвичай розрізняють такі типи казок:

- а) героїчно-фантастичні казки;
- б) казки про тварин;
- в) побутові казки [7, с. 554].

Відповідно до літературної форми поділяємо казки на (1) народні та (2) авторські. Серед народних казок можна виокремити арабські (“Тисяча і одна ніч”), індійські (“Панчатантра”) [5, с. 1128], російські, білоруські, казахські, узбецькі, грузинські, японські, китайські, українські і т.д. Всесвітньо відомими авторськими казками є німецькі казки братів Вільгельма та Якоба Грімм, данські казки Ганса Крістіана Андерсена, французькі казки Шарля Перро, англійські казки Редьярда Кіплінга [9] й Оскара Вайлда [11], російські казки Олександра Пушкіна, українські казки Всеволода Нестайка.

Казка приводить дитину у світ добрих, розумних і сильних героїв, які захищають добро й перемагають зло. Вона вчить малечу сприймати прекрасне, опановувати скарби рідної мови та мов інших народів, любити літературу.

Наш перший навчальний посібник “Читаємо українські народні казки англійською мовою” (We choose Ukrainian fairy-tales for reading), який двічі (у 2008 та 2010 р.р.) побачив світ у тернопільському видавництві “Мандрівець”, адресовано учням початкової та основної школи для позакласного читання англійською мовою [8].

Він містить 14 відомих українських народних казок: “Рукавичка” (A mitten), “Курочка Ряба” (Riaba, the hen), “Лисичка в суддях” (A fox as a judge), “Лисиця та Рак” (A fox and a crayfish), “Котик та півник” (A cat and a cock), “Журавель і Лисиця” (A crane and a fox), “Казка про липку і зажерливу бабу” (A lime tree and a greedy old woman), “Пан Коцький” (Sir Cat-o-Puss), “Сірко” (Sirko), “Язиката Хвеська” (A long-tongued Khveska), “Мудра дівчина” (A wise

maid), “Телесик” (Telesyk), “Дідова дочка і бабина дочка” (An old man’s daughter and an old woman’s daughter), “Козак Мамарича” (Cossack Mamaryha).

Книжка відповідно поділяється на 14 розділів. У кожному з них подано текст казки англійською мовою та низку вправ. Вправи ці допомагають школяреві глибше зрозуміти зміст прочитаного, засвоїти необхідний лексико-граматичний матеріал, розвинути навички спілкування.

Система вправ посібника передбачає роботу над новою лексикою розділу (транскрипцію подано до тих слів, які викликають труднощі при читанні або ж вимовляються не за правилами), ознайомлення зі сталими висловами тексту казки та складання з ними власних речень англійською мовою, добір синонімів та антонімів, утворення чотирьох форм правильних і неправильних дієслів. Саме ці вправи готують школярів до обговорення змісту казки та до переказування прочитаного за власним планом.

Пропоновані вправи сприяють розвитку в учнів початкових та середніх класів мовних і пізнавальних здібностей, уміння читати й розуміти тексти казок англійською мовою, давати власні характеристики казковим персонажам, доходити самостійних висновків.

Мовна й семантична робота над казкою в цьому посібнику виховує у школяра бережливе ставлення до природи, повагу до людини, навчає добра та справедливості.

Наш другий навчальний посібник “Наші улюблені казки” (Our favourite fairy tales) вийшов друком у тернопільському видавництві “Підручники і посібники” у 2012 та 2013 роках. У ньому 20 казок англійською мовою: 12 народних, 8 авторських.

Серед народних казок такі відомі зразки фольклору, як “Лисиця і коза” (A fox and a goat), “Песик Сніп” (Snip, a little dog), “Песик і кістка” (A dog and a bone), “Тигр та лис” (A tiger and a fox), “Лев, лис і віслик” (A lion, a fox and an ass), “Лис та рак” (A fox and a crayfish), “Ріпка” (A turnip), “Гава-роззява” (A vain crow), “В єдності – сила” (Unity is strength), “Сонце й мороз” (The sun and the frost), “Чоловік і мавпочки” (A man and monkeys), “Лев та заєць” (A lion and a hare).

Авторські казки представлено такими знаними творами, як “Дім і друзі” (A home and friends) Езопа, “Червона Шапочка” (Little Red Riding Hood) Шарля Перро, “Білосніжка та семеро гномів” (Snow White and seven dwarfs) Якоба та Вільгельма Грімм, “Бридке Каченя” (An Ugly Duckling) Ганса Крістіана Андерсена, “Чарівна рибна кісточка” (A magic fishbone) Чарльза Діккенса, “Аліса у Дивосвіті” (Alice in Wonderland) Льюїса Керрола, “Велетень-себелюбець” (A selfish giant) Оскара Вайлда та “Принцеса Вересень” (Princess September) Вільяма Сомерсета Моема.

Після кожної казки школярам пропонується виконати сім завдань. У першому завданні вони працюють над ключовою лексикою тексту, яка допомагає їм глибше зрозуміти зміст прочитаного. У другому завданні слід пояснити значення поданих словосполук і скласти з ними власні речення англійською мовою. Свої речення учень може записати олівцем тут, у книжці, на спеціально відведених лініях.

Діти, як власне й дорослі, люблять розгадувати кросворди. Отож, вони мають нагоду зробити це в третьому завданні. У четвертому завданні школярі записують основні форми дієслова – *past simple*, *participle II* та *participle I* – теж на спеціально проведених лініях. П'яте завдання також граматичного характеру. Виконуючи його, потрібно пояснити виокремлені форми дієслова, іменника, прикметника, займенника.

Виконання шостого завдання сприяє розвитку в школярів мовленнєвих навичок. Відповідаючи на запитанні, діти обговорюють сюжет казки, характеризують її героїв, дають оцінку їхнім вчинкам. Сьоме завдання – творче. Молодший школяр складає план казки й завдяки йому переповідає англійською мовою зміст прочитаного.

Казка завжди надихала й надихає письменників, художників, композиторів, учених. Скільки шедеврів створили та скільки винаходів зробили вони завдяки казці!

Казка – це дитинство людства і його мудрість. Слухаймо та читаймо казки, вивчаймо їх, переповідаймо. Нехай вони йдуть по світу, нехай живуть серед нас і після нас, хай виховують синів і дочок нашої землі, нашого народу, вчать як треба по правді жити. В усьому світі цінуються закладені в казці мораль, любов і повага до людини-трударя, до мужнього оборонця добра й краси, захисника рідної землі [6, с. 12].

Для кожного юного читача близьким і рідним змалечку є чарівне слово маминої пісні, бабусиної розповіді, й від колиски через усе життя його супроводжує казка.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наші улюблені казки (*Our favourite fairy tales*) / упорядкув. М.І. Ярошенко. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. – 112 с.
2. Новий тлумачний словник української мови / уклад. В. Яременко, О. Сліпушко: Т.2. – К.: Аконт, 2001. – 912 с.
3. Ожегов С.И. Словарь русского языка. – М.: Рус. яз., 1987. – 752 с.
4. Прищепа К.с., Лук'яненко В.Г. Тематичний словник школяра. – К.: Гала, 1997. – 336 с.
5. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А.М. Прохоров. – М.: Сов. энциклопедия, 1989. – 1632 с.
6. Українські народні казки / передм., упоряд. та адапт. текстів П.Ф. Дунаєвської. – К.: Веселка, 1991. – 368 с.
7. Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ) / гол. ред. ради М. Попович. – Львів: Тека, 2006. – 1432 с.
8. Ярошенко М.І. Читаємо українські народні казки англійською мовою (*We choose Ukrainian fairy-tales for reading*): навч. посібник для учнів 2-7 кл. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 128 с.
9. Kipling Rudyard/ *the jungle books*/ – London: Signet Classic, 1981. – 336 p.
10. *Scribner Dictionary*. – Mission Hills: Glencoe, 1986. – G26+1190 p.
11. Wilde Oscar. *The picture of Dorian Gray and selected stories*. – London: Signet Classic, 1983. – 304 p.